

Grong kommune

Postboks 162

7871 GRONG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Simon Heier,

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse for bjørn i Namsskogan kommune

Grong kommune √/Kyrre Helstad søkte muntlig den 04. juli 2019 om skadefelling av bjørn i område Sandåmoen i Namsskogan kommune. Dette med henvisning til at det er påviste skader av bjørn innenfor et sauegjerdet i perioden 02. – 04. juli. Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, finner Fylkesmannen ikke å kunne gi tillatelse til skadefelling av bjørn i den aktuelle situasjonen. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Grong kommune √/Kyrre Helstad søkte muntlig om skadefelling på en bjørn, øst for E6, den 04. juli 2019, og fikk et muntlig avslag. Grong kommune √/ Brit-Agne Buvarp sendte den skriftlige søknaden den 05. juli 2019.

Det er i løpet av 2-4.juli funnet 14 sauekadaver i en besetning i Namsskogan, alle dokumentert/antatt tatt av bjørn av rovviltkontakt i SNO. Saueeieren har all sauen i saueinnehengning på eiendommen. Han har tidligere søkt om tilskudd til rovviltavvisende gjerde fordi beiteområdet ligger innenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6, men fikk avslag fordi det ikke var et problemområde.

Med bakgrunn i det store skadebildet, fremtidig skadepotensiale i området og den geografiske differensieringen i region 6 søkes det om en betinget fellingstillatelse i en periode på 7 dager med mulighet for forlengelse dersom det oppstår nye tapssituasjoner etter denne perioden.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Betingende fellingstillatelser

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2019 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 5 brunbjørner. Av denne kvoten er det felt totalt 2 brunbjørner. Denne tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2019 til og med 15. oktober 2019.

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig. (...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rowilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn:

«**Trøndelag:** Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget».

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning:

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rowiltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rowilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 1. mai 2019 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. I følge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1658 - 2019 ble det mest sannsynlig født 8 bjørnekull i Norge. Rapporten forteller om en liten nedgang i beregnede antall ynglinger av bjørn for region 6, fra 2017 til 2018. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2018.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2018 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen (fig. 7). Det er registrert 32 individer av bjørn i regionen i 2018, 20 hanndyr og 12 binner (tabell 2). Dette er 1 dyr mer enn i 2017. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært svakt økende (2018: 37 % 2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2012: 31,4 %, 2011: 30,8 %, 2010:

29,8 % og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2019 er ca. 40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som er fastsatt som måltall i rovviltforliket. I løpet av 2019 er det så langt registrert avgang på to bjørner i region 6.

På bakgrunn av disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt. Føre-var-prinsippet kommer hovedsakelig til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Fylkesmannen er av den oppfatning at det ikke er tilfellet i denne saken, (jf. beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget § 8), og mener derfor av føre-var-prinsippet jf. § 9 kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2019 er det så langt registrert avgang på to brunbjørner i region 6. En eventuell felling av bjørn vil være innenfor rammen av kvoten fastsatt av Miljødirektoratet den 29. mai 2019, slik at den samlede belastningen ikke vil øke. Bjørnebestanden i Norge er ikke begrenset av areal, og hovedårsaken til avgang av bjørner er gjennom lisens- og skadefelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder iverksetting av skadefellingstillatelse på bjørn i Namsskogan kommune, og Fylkesmannen anser ikke § 11 som relevant i denne saken. For å unngå skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike metoder, teknikk og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater. Vedtaket gjelder tillatelse til skadefelling av bjørn, og Fylkesmannen anser derfor at § 12 ikke har særlig relevans i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Det aktuelle området er ved Sandåmoen i Namsskogan kommune. Området ligger innenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6. Det er per 4. juli påvist seks skader av bjørn med funndato 2. og 3. juli. Disse er av Statens naturoppsyn antatt å være forvoldt i tiden 24. juni - 01. juli 2019 (i ettertid har det også blitt påvist åtte skader der bjørn er påvist skadevolder). Samtidig er området hvor kadaverfunnene er gjort, innenfor et utmarksgjerde, som ikke er rovdyravvisende, ved Sandåmoen i Namsskogan kommune. Det er ikke påvist tap til bjørn i beiteområdet de fire foregående årene. Det er sluppet i alt ca. 280 sauer og lam i området. Og området vurderes som et viktig beiteområde for den aktuelle besetningen.

Bjørn i beiteområdet vil utgjøre en mulighet for tap av beitedyr, og potensialet for fremtidige skader er absolutt til stede. Det at skadene oppstår tidlig i beitesesongen tillegges også vekt, da forebyggende tiltak som nedsanking av sau fra utmarksbeite ikke vurderes som aktuelt på nåværende tidspunkt.

Beitebrukeren søkte om å få sette opp et rovdyravvisende gjerde i 2017, men fikk et avslag på søknaden (datert 02.05.2017). Avslaget ble begrunnet med at det ikke var tap i besetningen til fredet rovvilt, og at besetningen var av en begrenset størrelse (75 dyr), og at det ble startet sauehold i et område som er prioritert for fredet rovvilt (forvaltningsområdet for jerv og bjørn i region 6) og hvor det ikke skal stimuleres til økt sauehold gjennom tildeling av tilskudd. Det er ikke omsøkt midler til forebyggende tiltak i beiteområdet før beitesesongen 2019, og det er heller ikke utprøvd noen forebyggende tiltak i skadesituasjonen. Fylkesmannen mener at det finnes handlingsalternativ som bør prøves ut, som kan være til beste både for beitedyr og rovdyr.

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet skal være svært høy.

Fylkesmannens konklusjon

Jf. rovviltforliket punkt 2.2.19 skal soneinndelingen forvaltes tydelig. Fylkesmennene skal være svært restriktive med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte forvaltningsområder for bjørn. I slike prioriterte rovviltområder skal beitenæringen tilpasses rovviltforekomsten, mens i prioriterte beiteområder skal beitenæringene ha forrang.

Bestandsmålet for bjørn er ikke oppnådd, hverken nasjonalt eller regionalt (i region 6). Dette tilsier at terskelen for uttak i dette området skal være høy. For at Fylkesmannen skal kunne innvilge skadefellingstillatelse innenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn, skal andre forebyggende tiltak allerede være utprøvd. Fylkesmannen mener at det finnes handlingsalternativ som bør prøves ut, som kan være til beste både for beitedyr og rovdyr. Fylkesmannen avslår derfor kommunens søknad datert 04.07.2019 om skadefelling av en bjørn i Namsskogan kommune.

Fylkesmannens vedtak:

Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra Miljødirektoratet av 29.05.2018, og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltsforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, **avslår Fylkesmannen Grong kommunes søknad datert 04.07.2019 om tillatelse til felling av bjørn i Namsskogan kommune. Avslaget ble formidlet muntlig til Kyrre Helstad torsdag den 4. juli kl. 11.17.**

Klagerett og andre saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages, innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljovedtak.no. En eventuell klage rettes til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Trøndelag. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Alle vedtak som angår felling av fredet rovvilt blir gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. De som ønsker å motta vedtak som angår felling av fredet rovvilt kan abonnere på vedtakene der og dermed få de tilsendt per e-post fortløpende. Abonnementet kan avgrenses til bestemte områder.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Simon Heier
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Brit-Agnes Buvarp v/Grong
kommune

Namsskogan kommune

Kommunehuset

7890

NAMSSKOGAN